

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11CoPs/3/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4419205134
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Arnouldová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:4419205134.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Arnouldovej a sudcov JUDr. Silvie Hýbelovej a Mgr. Fedora Benku, v právnej veci navrhovateľky A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D., E. XX, t.č. bytom „F.“ C. G. G., H. XXX, pozbavenej spôsobilosti na právne úkony, zastúpenej opatrovníkom I. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. - K., L. XX, o navrátenie spôsobilosti na právne úkony, za účasti Krajskej prokuratúry Nitra (predtým za účasti Okresnej prokuratúry Nové Zámky), rozhodujúc o odvolaniach navrhovateľky a okresného prokurátora proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 18. januára 2023, č.k. 7Ps/18/2019-205, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **m e n í** nasledovne:

- Súd **n a v r a c i a** navrhovateľke spôsobilosť na právne úkony v oblasti nakladania s finančnou hotovosťou neprevyšujúcou sumu 30,- eur a vo zvyšku jej návrh na vrátenie spôsobilosti na právne úkony **z a m i e t a**.
- Súd **m e n í** povinnosti ustanoveného opatrovníka navrhovateľky I. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom J., L. XX tak, že je oprávnený a povinný zastupovať opatrovankyňu v rozsahu, v ktorom je obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, všestranne chrániť jej záujmy a spravovať jej veci tak, aby neutrpela žiadnu ujmu na svojich právach. Opatrovník je povinný počas zastupovania podávať súdu pravidelné správy o nakladaní s majetkom opatrovankyne a to vždy k 31. januáru a k 31. júlu príslušného kalendárneho roka a po skončení funkcie opatrovníka podať súdu v lehote 30 dní záverečnú správu o jej majetku.
- Týmto sa mení rozsudok Okresného súdu Nitra č.k. 11Ps/16/2013 - 52 zo dňa 19.02.2014.
- Trovy dokazovania platí štát.
- Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov tohto konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I zmenil rozsudok Okresného súdu Nitra č.k. 11Ps/16/2013 - 52 zo dňa 19.02.2014 v časti výroku o pozbavení spôsobilosti na právne úkony tak, že súd obmedzuje A. B. v oblasti nakladania so svojimi finančnými prostriedkami vo výške, ktorá presahuje sumu 30,- eur mesačne, v oblasti nakladania s hnutelným a nehnuteľným majetkom, starostlivosti o svoje zdravie, zastupovania sa pred orgánmi štátnej správy a samosprávy, rozhodovania o mieste trvalého pobytu, aktívneho a pasívneho volebného práva, vo veciach uzatvorenia manželstva, výchovy dieťaťa, uzavretia a rozviazania pracovného pomeru, riadenia motorových vozidiel a v oblasti držania a nosenia zbrane a streliva, výrokom II vo zvyšnej časti ponechal výrok rozsudku Okresného súdu Nitra č.k.

11Ps/16/2013 - 52 zo dňa 19.02.2014 nezmenený, výrokom III rozhodol, že trovy dokazovania platí štát a výrokom IV rozhodol o trovách účastníkov konania tak, že žiaden z nich nemá nárok na ich náhradu.

2. Právne svoje rozhodnutie súd odôvodnil podľa ustanovení § 10 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, vecne tým, že návrh navrhovateľky posúdil dôvodný iba čiastočne. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že navrhovateľka sa podaným návrhom domáhala vrátenia spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu, považovala sa za zdravú, cíti sa dobre, vie si sama všetko vybavovať a v ústave je násilne. Súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania, znaleckým posudkom aj výsluchom znalca, súvisiacimi spismi ako aj ďalšími dôkazmi a dospel k záveru, že navrhovateľka trpí závažným duševným ochorením z okruhu najťažších duševných porúch, sú u nej naďalej prítomné chorobné zmeny, ktoré trvale a nezvratne narušujú jej schopnosť vykonávať právne úkony. Vzhľadom na čiastočné zlepšenie zdravotného stavu navrhovateľky (ktorá je spôsobená takmer výlučne inštitucionálnou starostlivosťou o opatrovankyňu a trvalým dohľadom nad užívaním liekov), je však schopná nakladať s finančnou hotovosťou neprevyšujúcou sumu 30,- eur mesačne ako vreckové na veci osobnej potreby, čo vyplýva aj zo znaleckého dokazovania. Ako sama uviedla, zo sumy, ktorú jej poskytuje doposiaľ opatrovník vo výške 15,- eur mesačne, si kupuje sladkosti a suma 30,- eur by preto mala byť v súčasnej dobe postačujúca na krytie týchto jej potrieb. Súd ďalej uviedol, že v súlade so znaleckým posudkom a výsluchom znalca preto zmenil pôvodný rozsudok Okresného súdu Nitra č.k. 11Ps/16/2013 - 52 zo dňa 19.02.2014 o pozbavení spôsobilosti na právne úkony tak, že jej obmedzil spôsobilosť na právne úkony v oblastiach špecifikovaných vo výroku. O trovách dôkazov rozhodol súd podľa § 251 Civilného mimosporového poriadku a o trovách konania podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku.

3. Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka aj okresný prokurátor.

4. Navrhovateľka v odvolaní namietala, že netrpí duševnou poruchou schizofrénia, ani bludovou psychózou, má iba reálne skúsenosti. Tvrdenia jej brata sú nepravdivé a účelové lži. Pozbavenie spôsobilosti tak, ako to urobil súd prvej inštancie je v rozpore s ľudskými právami. V terajšom stave sa navrhovateľka nachádza vďaka jej bratovi, ktorý ju navrhol pozbaviť spôsobilosti na právne úkony. Netrpí trvalou poruchou, všetko to robia, aby ju mohli izolovať od ostatného sveta, aby pravda nevyšla na povrch, pričom skutočným dôvodom sú genetické manipulácie, ktoré na nej robili a ona netušila prečo ju sledujú. D. D. D., poslanec Európskeho parlamentu, sa v jednej relácii vyjadril, že sa obáva genetických manipulácií v Európe, vraj sa to robí z krvi a to navrhovateľke povedal známy lekár D. M. N., O.. To všetko nie sú bludy, ale navrhovateľkine reálne skúsenosti. Je toho názoru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

5. Proti rozsudku podal odvolanie aj okresný prokurátor z dôvodov podľa § 365 ods. 1 psím. d), f) a h) CSP. Poukázal na to, že odvolací súd vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí upravil presne postup súdu prvej inštancie v ďalšom konaní tak, že má vo veci znova rozhodnúť a to o celom predmete konania, tiež ho inštruoval, že ak opätovne prinavrátí spôsobilosť navrhovateľke v časti nakladania s finančnou hotovosťou neprevyšujúcou sumu 30,- eur mesačne, musí súčasne špecifikovať v akom rozsahu jej spôsobilosť na právne úkony zostáva obmedzená a pokiaľ súd vymenuje taxatívne právne úkony, na ktoré zostáva naďalej nespôsobilá, túto špecifikáciu úkonov mal súd realizovať jasne, konkrétne, určito a predovšetkým v celom rozsahu zostávajúcej nespôsobilosti tak, aby bolo rozhodnuté o celom predmete konania. Tieto pokyny odvolacieho súdu, ktoré sú vyjadrením jeho právneho názoru a ktoré smerovali k náprave procesných pochybení, však súd prvej inštancie nerešpektoval. Novým rozhodnutím zmenil pôvodný rozsudok Okresného súdu Nitra v časti výroku o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony tak, že „navrhovateľku“ a nie jej spôsobilosť na právne úkony, obmedzil vo vyššie citovaných „oblastiach“, bez uvedenia a špecifikácie právnych úkonov v týchto oblastiach, ktoré navyše nezahŕňajú celý rozsah zostávajúcej nespôsobilosti ako vyplýva z výsledkov konaného dokazovania, teda tak, aby bolo možné prijať záver o rozhodnutí o celom návrhu navrhovateľky na úplné navrátenie jej spôsobilosti na právne úkony. Súd len nekriticky prevzal závery znaleckého posudku, konkrétne bod 6, a to napriek skutočnosti, že sám znalec pri jeho výsluchu na pojednávaní dňa 17.02.2021 po vypracovaní posudku odporučil súdu navrhovateľke čiastočne vrátiť spôsobilosť na právne úkony na nakladanie s finančnými prostriedkami na veci osobnej spotreby po odrátaní nákladov spojených s pobytom v ústavnom zariadení s tým, že vo zvyšku navrhol ponechať doterajší stav. Na túto skutočnosť pritom sám prvoinštančný súd poukázal v bodoch 6 a 26 odôvodnenia rozhodnutia bez akéhokoľvek odôvodnenia tohto spôsobu a rozsahu obmedzenia. Obmedzenie navrhovateľky v určených oblastiach súd žiadnym spôsobom nezdôvodnil. Po vrátení veci odvolacím súdom nebolo vykonané žiadne

dokazovanie, nebola preukázaná žiadna zmena skutkového stavu, pre ktorú by bolo dôvodné odchyliť sa od úpravy odvolacieho súdu a obmedziť navrhovateľku vo vyššie vypočítaných oblastiach, ktoré navyše bez ďalšieho odôvodnenia nezahŕňajú v pôvodnom zrušenom rozhodnutí vypočítané právne úkony pri uzatváraní záväzkovo-právnych vzťahov, v konaní pred súdmi, orgánmi verejnej správy, právnickými osobami poskytujúcimi verejnoprospešné služby pri rozhodovaní v otázkach sociálnej starostlivosti. Napadnuté rozhodnutie nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, absentuje náležité odôvodnenie a súd postupoval v rozpore s jeho inštančnou viazanosťou a rozhodnutie odporuje požiadavke ochrany záujmov navrhovateľky. Navyše súd nereflektoval na súčasnú potrebu úpravy opatrovníckych práv a povinností s ohľadom na čiastočné vyhovenie návrhu navrhovateľky. Súd teda podľa názoru odvolateľa v rozpore s úpravou odvolacieho súdu nerozhodol o celom podanom návrhu, nesprávne vyhodnotil rozsah úkonov, v ktorých prichádza do úvahy obmedzenie spôsobilosti navrhovateľky na právne úkony a tento premietol do výroku napádaného rozhodnutia zákonom nepredpokladaným spôsobom, bez zmeny postavenia resp. vymedzenia práv a povinností ustanoveného opatrovníka. Navrhol preto odvolaciemu súdu, aby napadnuté rozhodnutie zmenil.

6. Pokiaľ ide o odvolanie navrhovateľky, toto považoval prokurátor za nedôvodné s poukazom na závery znalca, pričom v konaní nebola zistená žiadna taká skutočnosť, ktorá by spochybnila ich vierohodnosť a správnosť, zároveň tieto korešpondujú aj ostatným vykonaným dôkazom, ktoré svedčia tomu, že navrhovateľka naďalej trpí duševnou poruchou s bludmi, ktorá má trvalý chronický charakter a liečbou sa dá ovplyvniť len čiastočne. Preto okresný prokurátor považuje za dané dôvody na obmedzenie jej spôsobilosti na právne úkony t.j. na čiastočné navrátenie spôsobilosti na právne úkony, pričom poukazuje na konštatovania znalca, ktorý odporučil súdu čiastočne vrátiť navrhovateľke spôsobilosti na právne úkony a to len v rozsahu nakladania s finančnými prostriedkami na veci osobnej potreby, ktorý rozsah súd prvej inštancie neposúdil pri svojom rozhodovaní správne.

7. Opatrovník navrhovateľky rovnako považoval jej odvolanie za nedôvodné, zopakoval, že jeho sestra dlhodobo trpí duševnou poruchou, potvrdenou niekoľkými lekármi a súdnymi znalcami. Opísal jej správanie v mieste bydliska v C. D., ktoré vyústilo až k nútenému odvozu na psychiatriu za asistencie polície a následné premiestnenie do psychiatrickej nemocnice do Veľkého Zálužia, kde sa rozbehol proces jej umiestnenia do C. H. a pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Podrobne opísal správanie A. B. v minulosti, opisoval ako u nej pozoroval zmeny na psychike a predstavy, ktorými trpela, aký spôsob života viedla a ako jedla so svojou matkou. Navrhol rozsudok potvrdiť, keďže podľa neho každé iné riešenie by bolo pre jeho sestru tragédiou, čo však s ohľadom na svoje ochorenie nevie sama posúdiť.

8. Navrhovateľka v písomnom vyjadrení k odvolaniu prokurátora zotrvávala na podanom odvolaní, nesúhlasí s pozbavením spôsobilosti na právne úkony okrem finančnej hotovosti 30,- eur mesačne, toto je podľa nej veľmi málo a žiada vrátiť úplne spôsobilosť na právne úkony, cíti sa zdravotne dobre a nevidí dôvod obmedzenia spôsobilosti na právne úkony. Popiera tvrdenia opatrovníka, nikoho nenapadla, susedov ani políciu, ale oni bez dovoľenia vtrhli do jej domu a potom ju odviekli ako nejakého mafiána na psychiatriu do Nitry. Nejednalo sa o jej predstavy, naozaj ju sledovali aj v súkromní. Mala dojem, že musia mať nejaké zariadenie, možno termokameru, vedeli všetko, o čom sa s mamou zhovárali a aj robili v dome. Ona nikdy nehovorila o klonovaní, ale o genetických manipuláciách, čo je rozdiel a o tom hovoril aj poslanec Európskeho parlamentu D. D. D.. Tiež nie je pravda, že by mala 40 mačiek, mala 15 mačiek a vonku psa. Mačky jej susedia naozaj zabíjali, práve tí, čo na ňu zavolali políciu. D. C. a D. F. H. sú potomkami ľudí, čo chceli zabiť za druhej svetovej vojny jej starého otca, boli to gardisti a pri plote dali nejakú otravu, lebo odvtedy začali byť mačky choré. Nie je tiež pravda, že nemá na čom variť, mali trojplatičku s rúrou na pečenie. Mama bola oblečená, nevyložila ju ku kontajnerom, len pri nich stála vonku. Dala jej občiansky preukaz aj zdravotnú kartu, potrebovala si utriediť myšlienky na 2 – 3 dni, pretože bola vyčerpaná a chcela, aby sa po troch dňoch vrátila. Matku nikdy nebila.

9. V priebehu odvolacieho konania doručila navrhovateľka do spisu ďalšie podanie, v ktorom uviedla, že nesúhlasí s opatrovníkom I. B. v konaní o navrátenie spôsobilosti na právne úkony. Menovaný sám žiadal o nesvojprávnosť navrhovateľky, jemu to vyhovuje a išiel by sám proti sebe. Sudca mu podozrivo rýchlo vyhovel, brat je asi v SIS. Predal navrhovateľke dom počas jej nespôsobilosti na právne úkony, aj všetky cennosti po rodičoch. Opatrovník je aj jej odporca, čo sa spolu bije. Navrhovateľka je schopná obhajovať sa sama, lebo na advokáta nemá. Zavreli ju do ústavu, kde si zúfa, neprišiel za ňou 9 rokov.

10. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba – osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná (§ 7 ods. 1 v spojení s § 236 CMP, § 362 ods. 1 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 355 ods. 1 CSP), postupom bez nariadenia ústneho odvolacieho pojednávania preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je potrebné zmeniť.

11. V súdnej veci z obsahu spisového materiálu vyplýva, že pani A. B. bola rozsudkom Okresného súdu Nitra č.k. 11Ps/16/2013 - 52 zo dňa 19.02.2014 pozbavená spôsobilosti na právne úkony z dôvodu, že trpí psychiatrickým ochorením, a to trvalou bludovou poruchou, ktorá jej bráni robiť akékoľvek právne úkony. Zároveň jej bol ustanovený za opatrovníka brat I. B.. Rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky č.k. 7Ps/31/2014 - 44 zo dňa 04.05.2015 súd zamietol jej návrh na vrátenie spôsobilosti na právne úkony, keďže dôvody pozbavenia spôsobilosti na právne úkony naďalej trvajú.

12. Navrhovateľka sa v tomto konaní domáha zmeny pôvodného rozhodnutia, žiadajúc navrátenie spôsobilosti v celom rozsahu. Navrhovateľka je umiestnená v C. G. G. H. „F.“, kde dohliadajú nad dodržiavaním liečebného režimu, je zaradená do projektu podporovaného bývania. Z vyjadrenia riaditeľa označeného zariadenia vyplýva, že pani B. poberá invalidný dôchodok v sume 198,80 eur mesačne, ktorý jej nepostačuje na plnú úhradu za poskytované sociálne služby, čím každomesačne vzniká nedoplatok voči plnej úhrade, ktorá inak predstavuje za 31 dní v mesiaci sumu 237,28 eur (ktorej výška sa znižuje v závislosti od počtu dní v mesiaci). Podľa vyjadrenia svedkyne D. J., sociálnej pracovníčky tohto zariadenia, navrhovateľka vyžaduje dohľad, mohla by však nakladať s nejakou minimálnou finančnou čiastkou, aj v súčasnej dobe dostáva so súhlasom opatrovníka 15,- eur mesačne. Opatrovník I. B. uviedol, že vzhľadom na zhodné vyjadrenia všetkých lekárov nevidí možnosť pre navrátenie spôsobilosti na právne úkony. Z dôvodu závažného psychického ochorenia, ktorým jeho sestra trpí, keď pacientka vidí živé scény, ktoré však neexistujú, by navrátenie spôsobilosti na právne úkony predstavovalo pre ňu samotnú aj pre jej okolie vážne riziko. Súhlasil však s prinavrátením spôsobilosti na právne úkony ohľadom nakladania so sumou vyššou než v súčasnosti a to 20,- až 30,- eur mesačne.

13. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozsudku súdu prvej inštancie v celom rozsahu, teda tak v časti týkajúcej sa rozsahu obmedzenia jej spôsobilosti na právne úkony (v ktorej časti súd prvej inštancie vyhovel návrhu na vrátenie spôsobilosti iba čiastočne), ako aj v časti týkajúcej sa opatrovníctva nesvojprávnej a napokon i v závislých výrokoch o trovách konania.

14. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, podaných odvolaní a ďalších vyjadrení účastníkov ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvej inštancie síce vychádzal z dostatočne zisteného skutkového stavu veci, z ktorého však vyvodil nesprávne závery, v dôsledku čoho nie je jeho rozhodnutie vecne správne a navyše nie je ani náležite odôvodnené v súlade s ust. § 220 CSP. Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, bolo nutné uvedené nedostatky napraviť v odvolacom konaní (§ 390 CSP).

15. Podľa čl. 1 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len Dohovor), cieľom tohto dohovoru je presadzovať, chrániť a zabezpečovať plné a rovnaké využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd všetkými osobami so zdravotným postihnutím a podporovať úctu k ich prirodzenej dôstojnosti.

16. Podľa čl. 12 ods. 4 Dohovoru, zmluvné strany zabezpečia, aby všetky opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony poskytovali primerané a účinné záruky s cieľom zabrániť zneužitiu v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv. Tieto záruky zabezpečia, aby opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony rešpektovali práva, vôľu a preferencie danej osoby, aby zabraňovali konfliktu záujmov a nenáležitému ovplyvňovaniu, aby boli primerané a prispôsobené situácii danej osoby, aby sa uplatňovali čo najkratšie a aby podliehali pravidelnej kontrole zo strany príslušného, nezávislého a nestranného orgánu alebo súdu. Tieto záruky musia byť primerané tomu, do akej miery uvedené opatrenia ovplyvňujú práva a záujmy danej osoby.

17. Podľa čl. 17 Dohovoru, každá osoba so zdravotným postihnutím má právo na rešpektovanie svojej fyzickej a duševnej integrity na rovnakom základe s ostatnými.

18. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

19. Odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že zákonná úprava a doterajšia prax súdov týkajúca sa inštitútu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je determinovaná ústavným a medzinárodnoprávnym rozmerom, ktorý je pre rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov podstatným, keďže pri interpretácii ustanovenia § 10 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer obmedzovania spôsobilosti na právne úkony, ktorým je predovšetkým rešpektovanie súkromia a ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby. V medziach ústavného významu práv človeka pri ich obmedzení sa primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný či tretích osôb. Judikatúra najvyššieho súdu je ustálená v tom, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony prichádza do úvahy až vtedy, ak je použitie iných prostriedkov vylúčené alebo je zjavné, že ich účinnosť nebude mať žiaden dopad na postihnutú osobu. Výkon súdnej činnosti sa musí vyvarovať takým interpretačným a aplikačným postupom, následkom ktorých by mohlo dôjsť k neodôvodnenému (svojvoľnému) obmedzeniu či dokonca k popretiu uvedených práv človeka. Tejto kvalitatívnej požiadavke sa musí podriadiť celé súdne konanie o spôsobilosti k právnym úkonom (viď. 8 Cdo 276/2014).

20. Keďže obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je nepochybne jedným z najzávažnejších zásahov do duševnej integrity fyzickej osoby a jej súkromia, preto je nevyhnutné, aby tieto zásahy verejnej moci boli výsledkom starostlivého a citlivého posúdenia súdu za súčasnej spolupráce s odborníkom, resp. znalcom. Preto, opierajúc sa predovšetkým o názor odborníka, je úlohou súdu vo vzťahu k zistenej duševnej poruche a jej prejavom u konkrétnej osoby, nastaviť v rozhodnutí rozsah obmedzenia tak, aby zabezpečil primerané, čo najmenej represívne ale zároveň účinné záruky tak, aby osobe bola poskytnutá ochrana pred neuváženým konaním tejto osoby poškodzujúcim ju samotnú a pred jej prípadným zneužitím zo strany tretích osôb. Jednou zo zásad uplatňovaných pri rozhodovaní o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je, aby tento prostriedok ochrany zasahoval do spôsobilosti osoby na právne úkony v čo najmenšom rozsahu pokiaľ to okolnosti prípadu dovoľujú, ale zároveň tak, aby účel opatrenia bol zachovaný.

21. Dôvod pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony obstojí vtedy, ak je z objektívneho hľadiska nepochybné, že ide o prípad, ktorý vylučuje schopnosť uskutočňovať konkrétne právne úkony. Zodpovedať túto otázku je možné iba na základe znaleckého posudku, ktorého závery súd vyhodnotí spravidla vo vzájomnej súvislosti s ďalšími vykonanými dôkazmi a prihliadne pritom na všetky individuálne pomery osoby, ako aj na sociálnu stránku prostredia, v ktorom existuje.

22. Aj v danom prípade preto súd prvej inštalcie správne vychádzal predovšetkým zo zistení znalca z odboru psychiatrie MUDr. Jána Bernáta, ktorý vypracoval o zdravotnom stave navrhovateľky znalecký posudok č. 65/2020 zo dňa 09.09.2020 a z jeho záverov vyplýva, že pani B. trpí naďalej trvalou poruchou s bludmi, v dôsledku ktorej duševnej poruchy nie je schopná sama sa o seba postarať a je vhodné jej celodenné opatrovanie resp. dohľad. Od posledného skúmania jej zdravotného stavu nenastali forenzne relevantné zmeny jej zdravotného stavu, pričom porucha menovanej bráni v tom, aby mohla vykonávať právne úkony. Uvedená skutočnosť nepochybne aj podľa názoru odvolacieho súdu nedovoľuje A. B. navrátenie spôsobilosti na právne úkony, resp. iba čiastočne.

23. Odvolací súd však musel dať za pravdu okresnému prokurátorovi, ktorý v odvolaní prvoinštančného súdu vytýkal nesprávnosť jeho rozhodnutia pre neurčitosť, neúplnosť, rozpor s výsledkami vykonaného dokazovania a nedostatočnosť dôvodov, ktoré ho robia nepreskúmateľným. Odvolací súd po preskúmaní veci konštatuje, že súd prvej inštalcie v napadnutom rozhodnutí nijakým relevantným spôsobom nezodôvodnil (s výnimkou právnych úkonov v oblasti nakladania s o svojimi finančnými prostriedkami vo výške presahujúcej sumu 30,- eur mesačne) okruhy právnych úkonov, v ktorých spôsobilosť obmedzil. Súdom prvej inštalcie obmedzil spôsobilosť na právne úkony navrhovateľky v oblasti nakladania s hnutelným a nehnuteľným majetkom, starostlivosti o svoje zdravie, zastupovania sa pred orgánmi štátnej správy a samosprávy, rozhodovania o mieste trvalého pobytu, aktívneho a pasívneho volebného práva, vo veciach uzatvorenia manželstva, výchovy dieťaťa, uzavretia a rozviazania pracovného pomeru, riadenia motorových vozidiel a v oblasti držania a nosenia zbrane a streliva, avšak z rozhodnutia

nevyplýva, prečo by dôvodným bolo obmedzenie práve v súdom špecifikovaných okruhoch právnych úkonov a prečo ohľadom iných právnych úkonov (keďže výrok rozhodnutia prvoinštančného súdu nezahŕňa vyčerpávajúco všetky právne úkony do úvahy prichádzajúce) je dôvodné spôsobilosť prinavrátiť. Zároveň ani strohé zdôvodnenie takéhoto rozhodnutia výlučne odkazom na znalecký posudok a výsluch znalca na pojednávaní nemožno považovať za relevantné, nakoľko závery vyslovené znalcom nevyznievajú na podporu rozhodnutia, aké bolo vydané súdom prvej inštancie. Rozhodnutie je preto nielen neurčité a pre absenciu úvah súdu, ktoré ho viedli k rozhodnutiu práve uvedeným spôsobom, je aj nepreskúmateľné.

24. Z obsahu spisu vyplýva, že u navrhovateľky bola nad všetku pochybnosť preukázaná prítomnosť duševného ochorenia, ktoré významným spôsobom aj v súčasnosti ovplyvňuje jej schopnosť robiť právne úkony. Uvedené závery potvrdil nielen v písomnom posudku ale aj pri výsluchu pred súdom ustanovený znalec, kedy zdôraznil, že ide o závažné duševné ochorenie z okruhu najťažších duševných porúch schizofrénnych, psychotických. Jej duševná choroba sa prejavuje najmä v oblasti porúch myslenia, pričom tieto poruchy myslenia sú prítomné trvalo a nezvratne a hlboko narušujú rozhodovanie, ako principiálnu zložku vôle. Porucha navrhovateľky je doživotná a liečbou ovplyvniteľná len čiastočne. Dlhodobou psychiatrickou liečbou v chránenom prostredí zariadenia sociálnych služieb sa navrhovateľke podarilo len čiastočne zmenšiť naliehavosť vyplývajúcu z týchto porúch myslenia (pričom aj toto zlepšenie je spôsobené takmer výlučne inštitucionálnou starostlivosťou o menovanú a trvalým dohľadom nad užívaním liekov), jej konanie je naďalej motivované chorobne. Znalec odporučil preto súdu ponechať „doterajší stav“ (poznámka odvolacieho súdu: doteraz bola navrhovateľka úplne pozbavená spôsobilosti na právne úkony) s výnimkou čiastočného navrátenia spôsobilosti na právne úkony v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami na veci osobnej spotreby po odrátaní nákladov spojených s pobytom v ústavnom zariadení.

25. Nemožno preto prisvedčiť tvrdeniu navrhovateľky, že je schopná sama sa starať o svoje veci. Skutočnosť, že sa subjektívne cíti dobre, nepreukazuje jej psychické zdravie, pretože ako bolo uvedené vyššie, na vyslovenie záveru v otázke prítomnosti či neprítomnosti duševnej poruchy a jej závažnosti je súd vo veľkej miere odkázaný na posudok odborníka. Preto aj vyjadrenie jej brata (ktorých pravdivosť odvolateľka namieta ako účelové lži) predstavuje iba jeden z množstva dôkazov, o ktoré súd v tejto veci rozhodnutie opiera, pričom ako už bolo vyššie uvedené, jedným z najvýznamnejších bol znalecký posudok a výsluch znalca z odboru psychiatrie MUDr. Jána Bernáta, na spochybnenie záverov ktorého neuviedla navrhovateľka žiadny relevantný dôvod.

26. V danom prípade potom vychádzajúc z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie a to predovšetkým zo znaleckého dokazovania, ale aj ostatných dôkazov v tejto veci, treba považovať za nesporne preukázané, že pani A. B. trpí naďalej duševnou poruchou trvalého charakteru, majúcou za následok zmeny v psychickej oblasti a v oblasti myslenia, pre ktoré je schopná vykonávať sama len úzky okruh jednoduchých právnych úkonov, pri ktorých nehrozí riziko žiadnej vážnej ujmy a to konkrétne právne úkony v oblasti nakladania s menšou finančnou hotovosťou, ktorá jej bude slúžiť ako vreckové. Jej výšku správne s ohľadom na vykonané dokazovanie ustálil súd prvej inštancie v sume 30,- eur, do výšky ktorej bude môcť disponovať za účelom uspokojovania svojich drobných potrieb. Vo zvyšku považoval odvolací súd návrh navrhovateľky na prinavrátenie spôsobilosti na právne úkony za nedôvodný, keď dokazovanie jednoznačne preukázalo, že poruchy myslenia ako dôsledok závažnej duševnej choroby hlboko narušujú rozhodovanie navrhovateľky a nedovoľujú jej vykonávať mimo spomínaného čiastočného nakladania s finančnými prostriedkami žiadne iné právne úkony. Je preto dôvodné a zároveň potrebné pre ochranu predovšetkým záujmov samotnej navrhovateľky, aby bola súdom naďalej obmedzená v spôsobilosti vykonávať právne úkony vo všetkých ostatných sférach súkromného i verejného života.

27. Na základe uvedeného odvolací súd považoval za opodstatnené navrátiť navrhovateľke spôsobilosť na právne úkony v oblasti nakladania s finančnou hotovosťou neprevyšujúcou sumu 30,- eur a vo zvyšku jej návrh na vrátenie spôsobilosti na právne úkony ako nedôvodný zamietnuť.

28. Vzhľadom na takúto zmenu pôvodného rozsudku Okresného súdu Nitra č.k. 11Ps/16/2013 - 52 zo dňa 19.02.2014 v časti týkajúcej sa rozsahu spôsobilosti na právne úkony navrhovateľky bolo zároveň namieste, aby súd uvedenú zmenu premietol aj do výroku týkajúceho sa opatrovníctva nesvojprávnej. V pôvodnom citovanom rozsudku súd druhým výrokom za opatrovníka nesvojprávnej ustanovil jej

brata I. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom J., L. XXXX/XX a výrokom tretím mu uložil „riadne sa starať o telesný a duševný rozvoj opatrovanca, najmä o jeho výchovu a výživu, riadne ho zastupovať a spravovať jeho veci a majetok a pritom dbať na pokyny súdu“. V predmetnom konaní o navrátenie spôsobilosti na právne úkony súd ponechal síce menovaného I. B. opatrovníkom navrhovateľky, keď nezistil žiadne závažné dôvody, pre ktoré by nemohol naďalej túto funkciu vykonávať a zároveň nezistil žiadneho vhodnejšieho kandidáta, ktorý by do úvahy prichádzal, zároveň však bolo nutné zmeniť už neaktuálny a v prevažnej časti i nevykonateľný rozsah jeho práv a povinností tak, aby zároveň korešpondoval zmenenému rozhodnutiu v merite veci týkajúcom sa rozsahu spôsobilosti na právne úkony navrhovateľky. Preto odvolací súd zmenil povinnosti ustanoveného opatrovníka navrhovateľky I. B. spôsobom ako je uvedené vo výroku II tohto rozsudku.

29. Vedený týmito úvahami odvolací súd za použitia ustanovenia § 388 CSP napadnuté rozhodnutie prvoinštančného súdu v celosti zmenil a súčasne opätovne rozhodol v zmysle § 396 ods. 2 CSP o závislých výrokoch a to ohľadom trov dokazovania podľa § 251 ods. 1 CMP ako aj ohľadom trov tohto konania (prvoinštančného aj odvolacieho) tak, že žiaden z účastníkov nemá na ich náhradu nárok v súlade s § 52 CMP.

30. Uvedený rozsudok bol v senáte prijatý pomerom hlasov 3 : 0, teda jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).